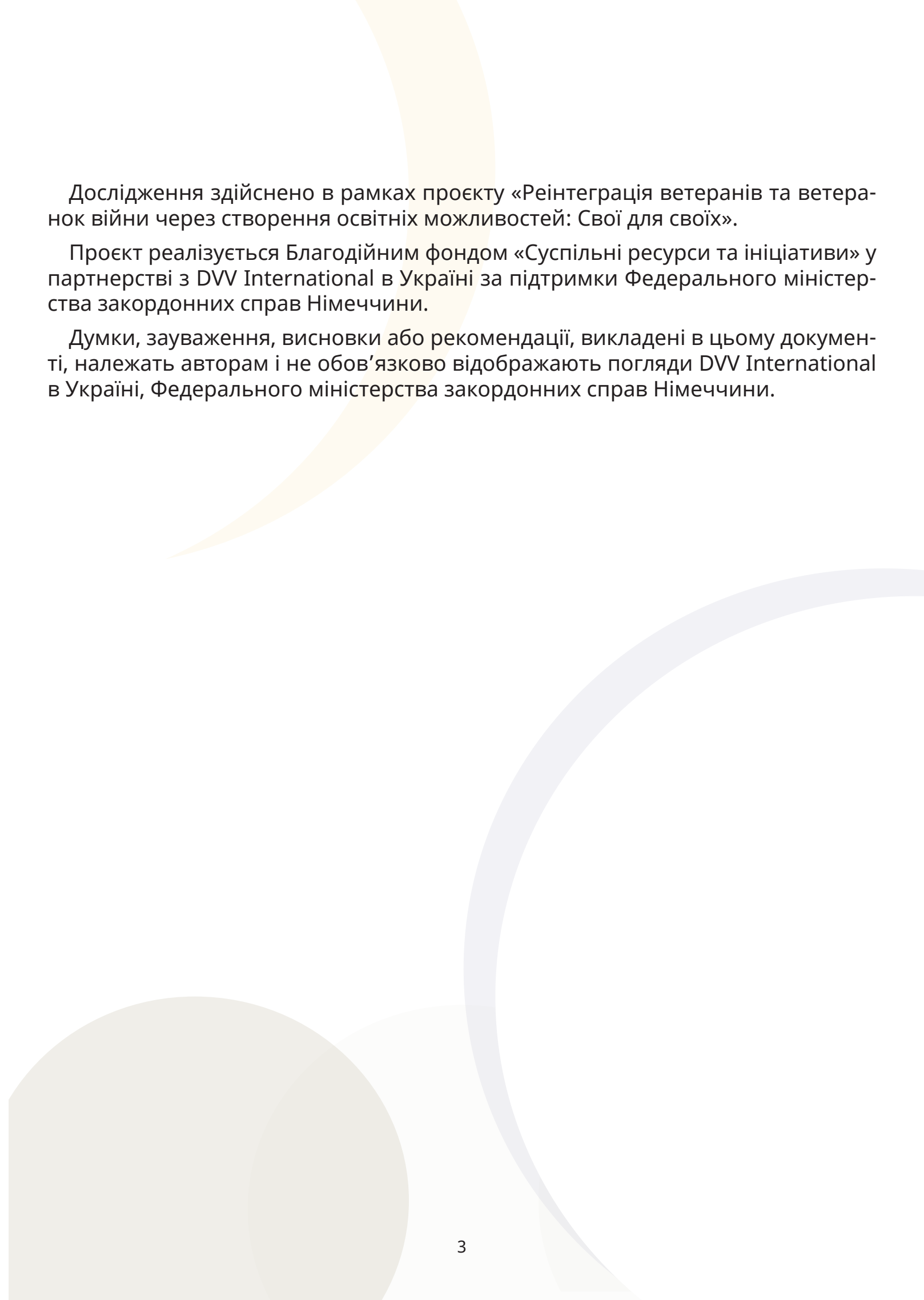

КАРТА МОЖЛИВОСТЕЙ

ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ/ВЕТЕРАНОК
ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Результати дослідження
червень - липень
2025

Дослідження здійснено в рамках проєкту «Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни через створення освітніх можливостей: Свої для своїх».

Проєкт реалізується Благодійним фондом «Суспільні ресурси та ініціативи» у партнерстві з DVV International в Україні за підтримки Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.

Думки, зауваження, висновки або рекомендації, викладені в цьому документі, належать авторам і не обов'язково відображають погляди DVV International в Україні, Федерального міністерства закордонних справ Німеччини.

Вступ

1.1. Актуальність дослідження

З 2014 року, а особливо після повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році, Україна стикається з безпрецедентними викликами у сфері підтримки ветеранів війни та їхніх родин. За офіційними оцінками, лише протягом 2022–2025 років кількість осіб, які набули статусу ветерана, зросла в кілька разів. В умовах тривалої війни, демобілізації та післявоєнної адаптації держава та громади мають забезпечити не лише базові соціальні гарантії, а й створити умови для гідного повернення ветеранів до цивільного життя.

Чернівецька область, яка відносно не зазнала фізичних руйнувань, відіграє важливу роль як тилловий регіон для адаптації, реабілітації та інтеграції ветеранів. Багато військовослужбовців, поранених, осіб з інвалідністю, сімей загиблих або зниклих безвісти мешкають у громадах області, де на них чекають нові виклики — пошук роботи, доступ до освіти, реабілітація, психологічна підтримка, вирішення житлових питань.

Згідно з офіційною інформацією Управління у справах реінтеграції, соціального захисту ветеранів та ВПО Чернівецької обласної військової адміністрації, станом на 2025 рік у Чернівецькій області зареєстровано **7 737 учасників війни**, з них понад **7 600 осіб мають статус учасника бойових дій**, **1309 осіб мають інвалідність внаслідок війни**.

За даними обласного центру зайнятості, з початку повномасштабного вторгнення до державної служби зайнятості звернулися понад 1 300 ветеранів, з яких: 94 особи працевлаштовані у 2024 році, 12 осіб — у 2025 році (станом на весну 2025). Окрему категорію цільової групи становлять родини загиблих Захисників і Захисниць, чисельність яких у області вимірюється сотнями сімей. Така масштабна спільнота потребує комплексної підтримки в громадах.

За результатами локальних (анкетування Чернівецької міської ради, загальнонаціонального опитування Українського ветеранського фонду) та всеукраїнських досліджень, ветерани та їхні сім'ї стикаються з рядом проблем, серед яких:

- **Соціально-економічні виклики.** Багато ветеранів стикаються з безробіттям та фінансовими труднощами. Згідно з опитуванням УВФ «Портрет ветерана», майже 41% ветеранів по Україні потребують матеріальної підтримки, а 18% – медичної допомоги. У самій Чернівецькій області проблема працевлаштування особливо актуальна: з понад 1 300 ветеранів, що звернулися до служби зайнятості після 2022 року, роботу знайшли лише близько 200 осіб. Це вказує на необхідність програм перепідготовки та підтримки підприємництва для ветеранів. Крім того, 42,5% опитаних ветеранів прогнозують труднощі з пошуком роботи після повернення до цивільного життя.
- **Психологічна підтримка та здоров'я.** Внаслідок бойового досвіду значна частина ветеранів має психологічні травми (ПТСР) і потребує реабілітації. Опитування УВФ показує, що 17% ветеранів потребують фахової психологічної допомоги. Самі ветерани очікують високої ймовірності проблем із психічним здоров'ям: понад 53% відзначають ризик психоемоційної нестабільності та інших наслідків травматичного досвіду. Також більше половини (55%) вбачають ризики погіршення фізичного здоров'я та труднощів з доступом до медичних послуг.
- **Інформаційна ізоляція та соціальна інтеграція.** Ветерани нерідко відчують себе відірваними від інформаційного поля і громади. Лише 7% опитаних зазначили, що отримують достатню інформаційну підтримку, натомість більшість не знають, куди звертатись по допомогу і не отримують достатньої комунікації від державних органів щодо своїх прав та можливостей. Майже 46% ветеранів вказують на нерозуміння з боку суспільства, що призводить до ізоляції від громади. Додатково, 44,5% опитаних очікують труднощів з оформленням соціальних пільг та бюрократичними процедурами, що підсилює відчуття інформаційної ізоляції.

Проблематика освітньої, професійної та соціальної адаптації ветеранів набуває особливої актуальності у зв'язку з кількома чинниками:

- **Зростаюча кількість ветеранів** — відповідно до стратегічних прогнозів, до 2030 року понад 1 мільйон українців можуть стати ветеранами війни, і частина з них оселиться або вже мешкає в Чернівецькій області.
- **Зміна характеру потреб** — на відміну від попередніх хвиль демобілізації, нинішні ветерани частіше мають бойовий досвід, травми, ПТСР, потребують комплексної допомоги, зокрема у сфері ментального здоров'я, ресоціалізації, перекваліфікації.

- **Ризик соціальної маргіналізації** — без належної підтримки ветерани можуть зіштовхнутися з безробіттям, емоційним вигоранням, втратою сенсу життя, а також бути вразливими до соціальної ізоляції, конфліктів або залежностей.
- **Інституційна розбудова системи ветеранської політики** — Україна перебуває на етапі створення єдиної екосистеми послуг для ветеранів. Чернівецька область як прикордонний регіон, який уже запровадив низку важливих ініціатив (наприклад, «Простори турботи», «Місце сили», «Сталь»), може стати пілотним майданчиком для тестування нових моделей підтримки.
- **Потреба у доказовій політиці** — ухвалення рішень на місцевому та державному рівнях потребує об'єктивних даних про потреби, бар'єри, ефективність програм. Без таких досліджень політики ризикують бути фрагментарними, неефективними або надто формальними.

1.2. Національні та міжнародні стратегічні рамки

Дослідження повністю узгоджується з національними і міжнародними стратегічними документами, що визначають пріоритети ветеранської політики та соціальної інтеграції:

- **Стратегія ветеранської політики до 2030 року**, затверджена Кабінетом Міністрів України у 2023 році, передбачає створення екосистеми підтримки ветеранів, доступ до освіти, медицини, працевлаштування та житла.
- **Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні**, ініційована першою леді України, фокусується на доступності послуг, інклюзії та подоланні стигматизації уразливих груп, включно з ветеранами та особами з інвалідністю.
- **Цілі сталого розвитку ООН**, зокрема цілі 3 (здоров'я та добробут), 4 (якісна освіта), 8 (гідна праця та економічне зростання), 10 (зменшення нерівності) — прямо пов'язані з потребами ветеранської спільноти.
- **Програма ЄС «Skills for Recovery»** та підходи до розвитку людського капіталу у повоєнній Україні — підкреслюють важливість реінтеграції ветеранів як рушійної сили для економіки й соціального згуртування.

Таким чином, це дослідження відповідає як локальним потребам громад Чернівецької області, так і стратегічним пріоритетам України в контексті післявоєнного відновлення та розвитку людського потенціалу.

1.3. Мета дослідження: Визначення та аналіз наявних освітніх, психологічних та інших послуг для ветеранів у Чернівецькій області, їх відповідності реальним потребам, виявлення проблем та розробка рекомендацій для покращення.

1.4. Завдання дослідження:

- Здійснити огляд **пропозицій та програм** у Чернівецькій області, які надають послуги ветеранам.
- Виявити **освітні потреби та пріоритети** ветеранів російсько-української війни.
- Визначити **ключові проблеми та перешкоди** у доступі ветеранів до освіти, психологічної, юридичної та іншої допомоги.
- Розробити **практичні рекомендації** для вдосконалення системи освітніх та інших послуг для ветеранів у регіоні.

1.5. Методи дослідження:

Методологічну основу дослідження склали методи аналізу та синтезу, а також контент-аналізу та компаративного аналізу, емпіричні методи дослідження.

На першому етапі дослідження було здійснено збір та систематизацію первинних та вторинних джерел – офіційних веб-сайтів (насамперед, Міністерства у справах ветеранів України, Чернівецької обласної військової (державної) адміністрації, ЦНАПів тощо, новинних порталів та аналітичних публікацій місцевих та національних медіа, соціальних мереж тощо. Таким чином було отримано фактичні дані – виявлено основних стейкхолдерів та зафіксовано базовий перелік послуг, що їх вони надають ветеранам російсько-української війни.

Наступний етап був побудований на якісних методах дослідження і включав систематизацію, класифікацію та якісний аналіз отриманих даних. Стейкхолдери були поділені на державні та недержавні, відповідно національного, обласного та міського рівнів. Отримана інформація по кожному

стейкхолдеру була категоризована за наступними індикаторами: медичні послуги та реабілітація, психологічна підтримка, освітні можливості, працевлаштування та кар'єрний супровід, гранти та підприємництво, юридична допомога, соціальні послуги, культурно-громадська інтеграція, спорт, дозвілля тощо і контакти/локація. В результаті було структуровано отримані первинні дані, сформовано архітектуру дослідження, запропоновано таблицю надавачів та типів послуг для ветеранів/ветеранок та членів їх сімей у Чернівецькій області.

Для виявлення освітніх потреб ветеранів/ветеранок та членів їх сімей було проведено анонімне опитування за допомогою Google Form. Кількісний аналіз результатів опитування дозволив створити базовий профіль освітнього стану респондентів, їхню зацікавленість у подальшому навчанні, пріоритетні освітні напрями та формати навчання, а також виклики та бар'єри на шляху до здобуття нової освіти та перекваліфікації, потреби у додатковій підтримці під час навчання тощо. Варто відзначити, що результати анкетування не є статистично репрезентативними, однак зібрані дані можуть слугувати відправною точкою для наступних, більш глибоких досліджень та пілотних освітніх програм. Отримана інформація дає первинне уявлення про потенційні пріоритети у здобутті освіти / перекваліфікації ветеранів/ветеранок, членів їхніх родин, перешкоди та очікувану ними підтримку від держави та суспільства.

Узагальнення отриманих результатів було здійснено у запропонованих висновках та рекомендаціях.

Ветеран війни у дослідженні – це особа, яка брала участь у захисті Батьківщини (АТО/ООС, російсько-українська війна), починаючи від 2014 року. До ветеранів війни відносимо учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни.

2. Регіональні програми та ініціативи у Чернівецькій області: місцеві документи, програми та ініціативи, спрямовані на задоволення потреб ветеранів.

У відповідь на виклики, пов'язані з поверненням військовослужбовців до мирного життя, в Чернівецькій області було запроваджено низку комплексних програм і цільових ініціатив на рівні міста, області та окремих медичних і соціальних установ. Ці програми відображають перехід від точкової допомоги до системного підходу у ветеранській політиці.

2.1. Програма підтримки захисників і захисниць України, членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України у Чернівецькій міській територіальній громаді, на 2025-2027 роки

Це комплексна міська програма, розроблена Чернівецькою міською радою на період 2025–2027 років, яка спрямована на підтримку захисників, захисниць і членів їхніх родин. Основні компоненти програми:

Інформаційна та консультативна підтримка:

- забезпечення дотримання чинного законодавства, що стосується питань соціального захисту Захисників та Захисниць України, членів їх родин;
- визначення потреб ветеранів війни;
- встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок російсько-української війни;
- надання безоплатної правничої допомоги щодо захисту прав;

Соціальна підтримка:

- разові та щомісячні виплати родинам загиблих, полонених і зниклих безвісти;
- соціальний супровід родин ветеранів (у т.ч. з неповнолітніми дітьми);
- допомога в оздоровленні дітей ветеранів
- надання соціально-психологічної підтримки.

Юридичний супровід:

- безоплатна правова допомога;
- роз'яснення щодо пільг, компенсацій, подання документів до ветеранського реєстру.

Професійна адаптація:

- короткострокові курси, тренінги, воркшопи;
- підтримка у відкритті бізнесу (гранти, ваучери, консультації);

- сприяння у працевлаштуванні (співпраця з ЦЗ, роботодавцями).

Фізкультурно-спортивна реабілітація:

- спортивні програми й секції для ветеранів;
- підтримка ветеранських спортивних клубів;
- фінансова підтримка тренерів, команд Чернівецької громади (спорт ветеранів війни та адаптивний спорт).

Медична та реабілітаційна складова:

- внесення до Централізованого банку даних з проблем інвалідності необхідної для забезпечення допоміжними засобами реабілітації або виплати компенсації за самостійно придбані засоби;
- надання послуг з безоплатної медичної допомоги (стоматологічних, ендопротезування);
- компенсація частини витрат за санаторно-курортне оздоровлення;
- організація ретритів, відпочинку, заходів з психоемоційного відновлення.

Меморіалізація:

- придбання пам'ятників загиблим військовослужбовцям та встановлення їх на кладовищах Чернівецької міської територіальної громади;
- сприяння організації та проведенню заходів з вшанування героїв війни.

Комунікаційна складова:

- інформаційні кампанії, консультаційні точки у громадах;
- інтерактивні ресурси для навігації по послугах.

Загальний обсяг фінансування: 101 380,0 тис.грн (Додаток 1 до Програми), що втричі більше за попередню програму. Розподіл ресурсів передбачає посилення співпраці з громадськими ініціативами та міжнародними партнерами.

2.2. Регіональна програма соціальної підтримки Захисників і Захисниць та членів їх сімей на 2025 рік (Чернівецької області)

Цільова програма, затверджена Чернівецькою обласною військовою адміністрацією на 2025 рік, передбачає координацію дій з надання адресної допомоги ветеранам по всій області.

Пріоритети програми:

Фінансова підтримка:

- виплати ветеранам, які звільнені за станом здоров'я;
- компенсації за лікування, медичне обстеження, ліки;
- підтримка родин із дітьми (до 18/23 років).

Соціальна підтримка:

- санаторно-курортне лікування;
- реалізація проєкту інноваційної підтримки протезованих ветеранів "Сталь";
- реалізація проєкту "Мандротерапія";
- грантова підтримка "ветеранського бізнесу".

Медична та реабілітаційна допомога:

- відшкодування вартості послуг лікування і реабілітації;
- направлення на оздоровлення;
- медичний супровід у громадах.

Підтримка ветеранських просторів та громадських організацій ветеранів:

- забезпечення діяльності Чернівецького обласного центру соціально-психологічної допомоги "ВETERАН ХАБ";
- фінансова підтримка ГО, які працюють у сфері ветеранської політики (на конкурсній основі).

Освітні, фізкультурні, культурно-просвітницькі послуги:

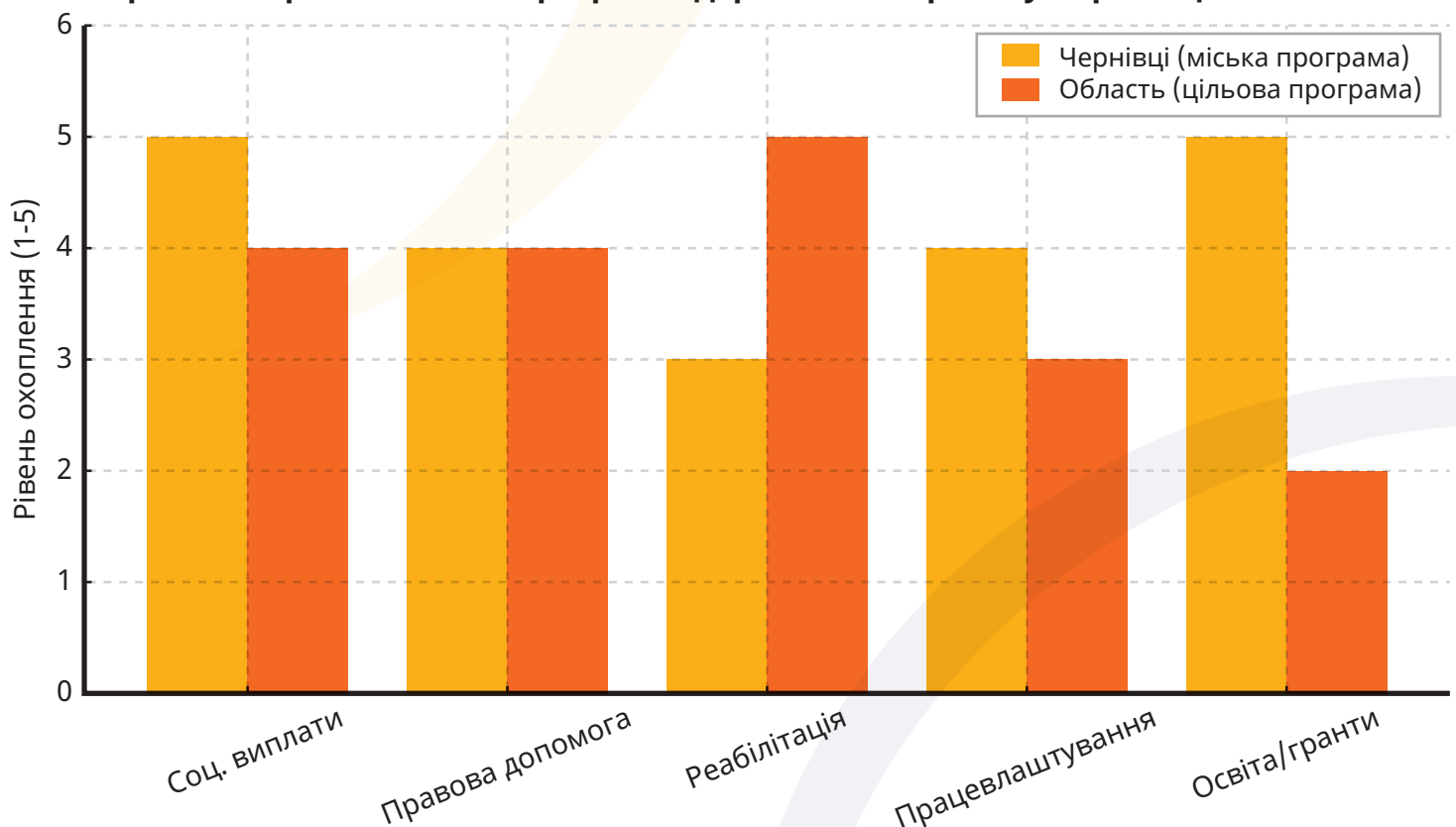
- організація короткострокових курсів на базі профтехосвіти;
- організація дозвілля;
- популяризація ветеранського спорту.

Координація між рівнями влади:

- функціонування міжвідомчої комісії з розгляду звернень;
- співпраця з Мінветеранів, МВС, закладами охорони здоров'я;
- регулярне оновлення списків пільговиків.

Бюджет програми: 14290 тис грн. Заплановано охопити всі громади області через мобільні групи, центри соцзахисту, цифрові реєстри та пілотні хаби.

Порівняння регіональних програм підтримки ветеранів у Чернівецькій області

2.3. Регіональна програма компенсації частини процентної ставки за іпотечними кредитами окремих категорій громадян у Чернівецькій області на 2023–2025 роки.

Програма затверджена розпорядженням Чернівецької ОВА від 26.07.2023 року №662-р. Згідно з програмою компенсація частини процентної ставки у розмірі 3 (трьох) відсотків річних за іпотечними кредитами здійснюється наступним категоріям громадян:

- 1) військовослужбовцям Збройних Сил України за контрактом, СБУ, Служби зовнішньої розвідки, Головного управління розвідки Міноборони, Національної гвардії, Держприкордонслужби, Управління державної охорони, Держспецзв'язку, Держтрансслужби, особам рядового і начальницького складу ДСНС, співробітникам служби судової охорони, поліцейські та члени їх сімей (далі - військовослужбовці);
- 2) ветеранам війни та членам їх сімей; учасникам бойових дій, особам з інвалідністю внаслідок війни, сім'ї загиблих (померлих) ветеранів війни, визначені статтею 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», а також сім'ї загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України (далі – ветерани війни та члени їх сімей);
- 3) внутрішньо переміщеним особам.

Для отримання компенсації позичальник повинен одночасно відповідати наступним критеріям:

- а) проживати у будь якому населеному пункті Чернівецької області;

- б) кредит надано на умовах програми доступного іпотечного кредитування “Оселя” з метою придбання житла в Чернівецькій області;
- в) Позичальник подав до Банку, з яким укладено Договір про співробітництво відповідно до пункту 4 цього Порядку, заяву на отримання Компенсації у рамках Програми за формою передбаченою Договором про співробітництво.

На реалізацію програми передбачено фінансування у розмірі 20000,00 тис.грн.

Ветеранські простори у Чернівецькій області¹:

- 1. Чернівецький міський «Місце сили».
- 2. Неполоковецький при Центрі надання соцпослуг (ЦНСП).
- 3. Юрковецький при ЦНСП.
- 4. Великокучурівський при ЦНСП.
- 5. Мамаївський при ЦНСП.
- 6. Хотинський при ЦНСП.
- 7. Новоселицький при ЦНСП.
- 8. Ванчиковецький при ЦНСП.
- 9. Вікнянський при ЦНСП.
- 10. Ставчанський при ЦНСП.
- 11. Тарашанський при ЦНСП.
- 12. Новодністровський при ЦНСП.
- 13. Горішньошировецький при ЦНСП

Чернівецький обласний центр соціально-психологічної підтримки Захисників та Захисниць України «Ветеран ХАБ» має повноцінно запрацювати до кінця 2025 року.

¹ За даними Департаменту соціального захисту населення Чернівецької ОВА

3. Наявні послуги для ветеранів у Чернівецькій області. Огляд та аналіз.

Таблиця 1. Медичні послуги та реабілітація

Державні структури / інституції Національний рівень, що включає Чернівецьку область	Державні структури / інституції Регіональний рівень	Державні структури / інституції Міський рівень	Недержавні ініціативи Національний рівень, що включає Чернівецьку обл.	Недержавні ініціативи Міський рівень
Міністерство охорони здоров'я спільно з Міністерством ветеранів Державна програма «Простір турботи про ветерана» Контакти: Простір №1 – Чернівецька обласна клінічна лікарня (вул. Головна 137); Простір №2 – міська лікарня №1 (швидкої допомоги, вул. Фастівська 2); Простір №3 – обласний госпіталь ветеранів (вул. Фастівська 20). Координація через Управління ветеранської політики Чернівецької ОВА, тел. (0372) 55-27-25 (приймальня)	Чернівецька обласна військова адміністрація (Чернівецька ОВА) Проект «Сталь» – підтримка важкопоранених ветеранів, що втратили кінцівки, для фізичної реабілітації; забезпечення сучасними протезами Контакти: Управління ветеранської політики ОВА – м. Чернівці, вул. Грушевського 1, тел. (0372) 55-18-79. Сайт ОВА (розділ Ветеранам): bukoda.gov.ua.	Чернівецька міська рада Програма реабілітації в медичних закладах Чернівецької міської територіальної громади. КНП «Центральна міська клінічна лікарня» - м. Чернівці, вул. Головна, 100. Послуги: стаціонарна реабілітаційна допомога та реабілітаційна допомога в амбулаторних умовах дорослим з ураженням нервової системи та опорно-рухового апарату. КНП «Міська поліклініка 1» - м. Чернівці, вул. Шептицького, 20. Послуги: кардіореспіраторна, опорно-рухова, неврологічна, післятравматична та психологічна реабілітації. КНП «Міська поліклініка 2» - м. Чернівці, вул. Л.Українки, 11. Послуги: фізичної терапії, ерготерапії, лікувального масажу, апаратна фізіотерапія, психологічна допомога, сольова кімната.	БФ «Карітас Чернівці» у рамках національної програми Caritas Ukraine Програма медико-соціальної реабілітації ветеранів (у співпраці з Caritas Німеччина) Адреса головного офісу: м. Чернівці, вул. Коломийська 1М. Контакти: тел. +38 096 641-46-92 Facebook: facebook.com/caritaschernivtsi	Чернівецька міська організація ветеранів України Сприяння першочерговому обслуговуванню ветеранів у поліклініках і лікарнях міста; організація медичних оглядів, профілактичних заходів, виїзних медичних бригад; проведення інформаційних кампаній щодо доступу ветеранів до санаторно-курортного лікування та реабілітаційних програм. Допомога у забезпеченні пільговими або безкоштовними ліками. Контакти: м. Чернівці, вул. Івана Франка, буд. 16 Телефони: (0372) 22-65-76 (0372) 52-28-95 https://dsp.city.cv.ua/posluhy/inshi-dopomohy/cherniv-miska-orhanizatsiia-veteraniv-ukrainy#punkt2

**Довідкова інформація, надана Управлінням у справах ветеранів
Департаменту соціальної політики Чернівецької міської ради**

Протезування кінцівок та засоби реабілітації для ветеранів		Перелік інших медичних послуг, що надаються комунальними закладами громади	
Електронний кабінет особи з інвалідністю		Санаторно-курортне оздоровлення Для отримання консультації звертатися до Департаменту соціальної політики Чернівецької міської ради за адресою вул. Героїв Майдану, 176, каб. 19, тел. (0372) 51-11-51, (0372) 51-40-95	
Безоплатне ендопротезування великих суглобів (кульшових та колінних суглобів) - консультації через сімейних лікарів та терапевтів, з якими укладена декларація		Каністерапія	
Мапа реабілітаційних центрів України		Забезпечення автомобілями осіб з інвалідністю	
Безоплатні ліки за рецептами лікарів		Пільги щодо одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів	
Для визначення права щодо безоплатного зубопротезування, надання терапевтичної та хірургічної стоматологічної допомоги пільговим категоріям мешканців Чернівецької міської територіальної громади звертатися у Міську стоматологічну поліклініку вул. Університетська, 34, тел. (0372)52-46-64 або Обласну консультативну стоматологічну поліклініку вул. Головна, 135, тел. (0372) 53-89-77, (0372) 53-84-24			

Таблиця 2. Психологічна підтримка

Державні структури / інституції Національний рівень, що включає Чернівецьку область	Державні структури / інституції Регіональний рівень	Державні структури / інституції Міський рівень	Державні ініціативи Національний рівень, що включає Чернівецьку обл.	Недержавні ініціативи Міський рівень
Український Ветеранський Фонд Гаряча лінія Українського ветеранського фонду: 0 800 332 029. Надає кризову та психологічну підтримку цілодобово та безкоштовно УВФ: veteranfund.com.ua (повідання заяв онлайн)..	Чернівецька обласна військова адміністрація (Чернівецька ОВА) Проект «Сталь» – надання психологічної підтримки ветеранам з пораненнями, особливо з ампутаціями та складною інвалідністю Проект подорожей та пригод «Мандротерапія» - психосоціальної підтримки ветеранів з ПТСР, емоційним вигоранням, сімейно-військовими, груповою терапією на природі (психологи, ментори) Контакти: Управління ветеранської політики ОВА – м. Чернівці, вул. Грушевського 1, тел. (0372) 55-18-79. Сайт ОВА (розділ Ветеранам): bukoda.gov.ua	Центр психічного здоров'я (Міська поліклініка №1) Безкоштовна психологічна допомога військовим, ветеранам та членам їх родин Контакти: Міська поліклініка №1 050-820-08-08, 067-820-08-08	IREX Програма реінтеграції ветеранів (психологічна онлайн допомога та психологічна реабілітація) Сторінка програми: https://veteran-reintegration.in.ua/pro-nas/contact.vrp@irex.org	ГО "Центр підтримки Атлант Чернівці" Фахова психологічна допомога при втратах, травмах, фобіях (за протоколами США та Великобританії); психологічна реабілітація військових; допомога в адаптації до цивільного життя Контакти: вул.Університетська, 50, Чернівці, телефон: +380958911011 https://www.facebook.com/AtlantSupportCenter сайт загальноукраїнської мережі: https://www.atlantsupport.org.ua/contact
Єдина ветеранська лінія (щодня 08:00-20:00) 0-800-505-217 7333 цілодобово, лінія превенції суїцидів https://lifelineukraine.com/en	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича спільно з Міністерством у справах ветеранів Центр ветеранського розвитку (психологічна підтримка ветеранів та їхніх родин) Контакти: м. Чернівці, вул. Рівненська, 14 (8 корпус ЧНУ), каб. 101 Ц.	Центр підтримки ветеранів "Місце сили" психологічна допомога, у т.ч. групи підтримки Адреса: вул. П.Целана, 11 Графік роботи: пн – чт 08:30 – 17:30, пт 08:30 – 17:00. Телефон: 0668391800	ГО "Жіноча сила" телеграм @pidtrymkainua (щодня 10:00-20:00) pidtrymka.in.ua 0-800-332-720	

Варто Жити лінія психологічної підтримки (11:00-19:00, крім суботи/неділі) vartozhyty.com.ua 5522	Комунальний заклад «Чернівецький обласний центр соціально-психологічної допомоги захисникам та захисницям України «Ветеран Хаб» Психологічна підтримка: індивідуальні та групові консультації психологів для ветеранів з бойовим травматичним досвідом Адреса: м. Чернівці, вул. Хотинська (приміщення колишнього військкомату, планується переїзд після ремонту). Контакти: координатор хабу Олександр Кошовий, тел. (099) 074-40-45 Facebook: Ветеран Хаб Буковина.	Центр життєстійкості Адреса: вул. Головна, 128 Графік роботи: з понеділка по п'ятницю, 11.00 – 19:00 Контактний телефон: 095 648 1704	Он-лайн підтримка для ветеранів війни Консультації для допомоги ветеранам у подоланні психологічних проблем спричинених наслідками війни Контакти: вул. Дмитрівська 71, Київ, Україна (066) 011-73-96, сайт: https://www.veteranhelp.com.ua/	
Варто Жити лінія психологічної підтримки (11:00-19:00, крім суботи/неділі) vartozhyty.com.ua 5522	ЦЕНТР ДОПОМОГИ ВРЯТОВАНИМ - первинне психологічне консультування для нормалізації психоемоційного стану; юридичне консультування з цивільних, сімейних та адміністративних питань та інформаційно-правова підтримка родин, зниклих безвісти осіб за особливих обставин Адреса: вул. Головна, 128 Графік роботи: пн – пт, 09:00 – 17:00 Контактний телефон 098 090 39 97		ГО Вільний вибір vubir.org.ua 063-64-64-991	

Таблиця 3. Освітні можливості (формальна, неформальна освіта, перекваліфікація)

Державні структури/ інституції Національний рівень, що включає Чернівецьку область	Державні структури / інституції Регіональний/міський рівень	Недержавні ініціативи Національний рівень, що включає Чернівецьку обл.	Недержавні ініціативи Регіональний/Міський рівень
Міністерство у справах ветеранів (центральні програми) - Український Ветеранський Фонд Стипендії від АЮК (бакалаврські та магістерські програми 2025 рік, спільно з УВФ: https://auk.edu.ua/ua/pidtrimka-veteraniv-povnestipendialne-pokrittya-navchannya-dlya-veteraniv-ikhnikh-podruzzhzhiv-ta-ditey-zagiblikh-geroiv/)	Чернівецька обласна військова адміністрація (Чернівецька ОВА) Безкоштовне IT-навчання для військових, ветеранів та їхніх родин "Курс Python з нуля". 20 найкращих випускників отримають гранти по 10 000 грн від Rigaev Bank на подальше навчання в IT	ГО «Київська школа державного управління ім. Сергія Нижного» за підтримки Мінветеранів Онлайн-програма «Дружина ветерана» - всеукраїнський освітній проєкт для дружин/партнерок ветеранів, а також дружин загиблих, безвісти зниклих і полонених воїнів. Тематика: психологічна підтримка себе та близьких; медична грамотність; юридична обізнаність щодо прав ветеранів та соціальних гарантій; основи підприємництва та фінансової стійкості родини.	ГО "Центр підтримки Атлант Чернівці" Навчання комунікативним навичкам з військовими (тренінги, зустрічі тощо) Контакти: вул. Університетська, 50, Чернівці. Телефон: +380958911011 https://www.facebook.com/AtlantSupportCenter
Курс «Повернення з війни: розум, тіло, соціум» спільно з УКУ https://online.ucu.edu.ua/courses/670d7b17d33d2b86434e4570)	Центр ветеранського розвитку (освітні програми, тренінги та курси підвищення кваліфікації) Контакти: м. Чернівці вул. Рівненська, 14 (8 корпус ЧНУ), каб. 101 Ц графік роботи: понеділок - п'ятниця з 9.00 до 18.00	DVW International в Україні Проєкт «Реінтеграція ветеранів і ветеранок війни: Свої для своїх» https://www.dvw-international.org.ua/uk/ukrajina/proekti/2023/a-project-to-reintegrate-veterans-1-1#c38882	БФ "Суспільні ресурси та ініціативи" Бізнес-школи, професійні курси, консультації https://fsri.ho.ua/uk/activity/events-and-initiatives/918-reintehratsiia-veteraniv-ta-veteranok-viiny-cherez-stvorennia-osvitnikh-viiny-cherez-stvorennia-osvitnikh-mozhlyvostei-svoi-dlia-svoikh https://www.facebook.com/resourcesandinitatives/?locale=uk_UA
Проєкт "Літай" (спільно з фондом Dignitas: https://dignitas.fund/uk/litay/)	Центр підтримки ветеранів "Місце сили" Тренінги / семінари тощо з реалізації бізнес-ідей, ведення фінансової звітності, масштабування бізнесу. Адреса: вул. П.Целана, 11 Графік роботи: пн – чт 08:30 – 17:30, пт 08:30 – 17:00, обідня перерва з 12:30 до 13:30 Контактний телефон: 0668391800	Онлайн платформа СНОІСЕ 31. Кар'єрний розвиток у діджиталі. Грантова програма для колишніх службовців Сил оборони України	

Державна служба зайнятості (Центри зайнятості) Контакти: Чернівецький обласний центр зайнятості – м. Чернівці, вул. Університетська 31, тел. (0372) 95-02-11 сайт – chn.dcz.gov.ua Ваучери на навчання до 30 000 грн Професійне навчання (перепідготовка) Безоплатна англійська мова Реєстрація на програму “Кузня навчок для ветеранів” https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfmz3soZ0jwfDJwVVecdaXUrhgsM98zyeBMgAR36m7JEV_D4Q/viewform		OLX спільно з Приват банком “Бізнес-школа для захисників” Сторінка курсу: https://business.olx.ua/privatbank-business-platform/ сторінка реєстрації: https://business.olx.ua/privatbank-business-platform/	
Міністерство освіти і науки України Платформа Освіта для ветеранів https://osvitaveteraniv.gov.ua/search		Онлайн платформа. Superludi — курси, які хочуть люди Програма “Future Recovery” (ЦА: учасники бойових дій, проактивні представники громадянського суспільства, котрі за допомогою інших методів допомагають військовим)	
Укренерго Програма з навчання та працевлаштування ветеранів, ветеранок та членів їхніх родин “Працюй разом в НЕК “Укренерго” Сторінка програми: https://ua.energy/together.html#program		Онлайн школа англійської Green Forest Соціально-освітній проект Control your future (Ctrl F) - безоплатні курси англійської для ветеранів і ветеранок Посилання на сторінку проекту: https://greenforest.com.ua/controlyourfuture	

Таблиця 4. Працевлаштування і кар'єрний супровід. Гранти та підприємництво.

Державні структури/ інституції Національний рівень, що включає Чернівецьку область	Державні структури / інституції Регіональний/міський рівень	Недержавні ініціативи Національний рівень, що включає Чернівецьку обл.	Недержавні ініціативи Регіональний/Міський рівень
єРобота - урядова програма безповоротних грантів для створення та розвитку власного бізнесу https://diiia.gov.ua/services/categories/gromaduyanam/uegobota Дія.Бізнес Ветеранам (УВФ спільно з командою Дія.Бізнес) Ощадбанк: Державна програма надання грантів на створення або розвитку власного бізнесу www.oschadbank.ua/msb/granty	Центр підтримки ветеранів "Місце сили" профорієнтаційні послуги Адреса: вул. П.Целана, 11 Графік роботи: пн – чт 08:30 – 17:30, пт 08:30 – 17:00, обідня перерва з 12:30 до 13:30 Контактний телефон: 0668391800	DVV International в Україні Проект «Реінтеграція ветеранів і ветеранок війни: Свої для своїх» https://www.dvv-international.org.ua/uk/ukrajina/proekti/2023/a-project-to-reintegrate-veterans-1-1#c38882	БФ "Суспільні ресурси та ініціативи" Бізнес-школи, професійні курси, консультації https://fsri.ho.ua/uk/activity/events-and-initiatives/918-reintehratsiia-veteraniv-ta-veteranok-viiny-cherez-stvorennia-osvitnikh-mozhlyvostei-svoi-dlia-svoikh https://www.facebook.com/resouresandinitiatives/?locale=uk_UA
Програма мікрофінансування бізнесу ветеранів та членів їхніх родин від Українського Ветеранського Фонду. 20 тисяч від УВФ - Ветеранський фонд (Поруч з ветераном) Гранти для ветеранського бізнесу до 1.5 млн грн через УВФ (конкурсні програми «Варто діяти», «Варто: єднання», "Варто: РОБИТИ СВОЄ 2.0" (діючий конкурс - https://veteranfund.com.ua/contests/varto-robyty-svoye-2-0/) УВФ спільно з платформою працевлаштування та рекрутинговою агенцією Lobby X консультаційна програма "Кар'єрне консультування ветеранів та ветеранок" (https://veterans.thelobbyx.com/)	"Центр розвитку підприємництва" при Департаменті соціально-економічного розвитку та стратегічного планування Чернівецької міської ради консультаційні та інформаційні послуги з питань підприємницької діяльності, а також інформування про актуальні грантові програми для підприємців та тих осіб, які прагнуть започаткувати власну справу. м. Чернівці, вул. Банкова, 3, телефон «гарячої лінії» – 066-04-99-985.		
Державна служба зайнятості (Центри зайнятості) Грантові програми: Грант на власну справу, Грант для ветеранів та членів їх сімей, Грант на переробку Єдиний портал вакансій Державної служби зайнятості Реєстрація безробітних Контакти: Чернівецький обласний центр зайнятості – м. Чернівці, вул. Університетська 31, тел. (0372) 95-02-11 сайт – chn.dcz.gov.ua	Центр підтримки ветеранського розвитку (Консультування щодо працевлаштування та кар'єрного розвитку) Контакти: м. Чернівці, вул. Рівненська, 14 (8 корпус ЧНУ), каб. 101 Ц		

Таблиця 5. Юридична допомога

Державні структури/ інституції Національний рівень, що включає Чернівецьку область	Державні структури / інституції Регіональний/міський рівень	Недержавні ініціативи Національний рівень, що включає Чернівецьку обл.	Недержавні ініціативи Регіональний/Міський рівень
Безоплатна правнича допомога Контактний центр 0 800 213 103, дзвінки безкоштовні, пн-пт з 8:00 до 18:00 Чернівецьке бюро правничої допо- моги №1: м. Чернівці, вул. Університетська, 1; +380(37) 251-36-14; chernivetske1@ legalaid.cv.ua Чернівецьке бюро правничої допо- моги №2: м. Чернівці, вул. І.Підкови, 2; +380(37) 256-25-85; chernivetske@ legalaid.cv.ua	Центр ветеранського розвитку (юри- дичне консультування) Контакти: м. Чернівці, вул. Рівненська, 14 (8 корпус ЧНУ), каб. 101 Ц	Юридична Сотня - об'єднання юри- стів, які з 2014 року допомагають вій- ськовим, ветеранам та їх родинам Номер гарячої лінії: 0 800 308 100	Чернівецька міська організація вете- ранів України адвокація прав ветеранів: підготов- ка звернень, юридичні консультації тощо https://dsp.city.cv.ua/posluhu/inshi-dopomohy/cherniv-miska-orhanizatsiia-veteraniv-ukrainy#punkt2 м. Чернівці, вул. Івана Франка, буд. 16 Телефони: (0372) 22-65-76, (0372) 52- 28-95
Юридичні консультації від УВФ (онлайн заявка)	Комунальний заклад «Чернівецький обласний центр соціально- психоло- гічної допомоги захисникам та захис- ницям України «Ветеран Хаб» Юридична допомога: юристи (в т.ч. з системи БПД) консультують щодо земельних питань, пільг, судового захисту прав ветеранів. Адреса: м. Чернівці, вул. Хотинська (приміщення колишнього військко- мату, планується переїзд після ре- монту). Контакти: координатор хабу Олек- сандр Кошовий, тел. (099) 074-40-45 Facebook: Ветеран Хаб Буковина.	Юридичні консультації - Veteran Hub Контакти: 067 348 28 68	

Таблиця 6. Соціальні послуги (виплати, житло, транспорт тощо)

Державні структури/ інституції Національний рівень, що включає Чернівецьку область	Державні структури / інституції Регіональний/міський рівень	Недержавні ініціативи Національний рівень, що включає Чернівецьку обл.	Недержавні ініціативи Регіональний/Міський рівень
Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України https://www.msp.gov.ua/otrymuvacham-soc-pidtrymky/veteranam-viyskovosluzhbovtsyam-ta-simyam	Чернівецька обласна військова адміністрація (Чернівецька ОВА) Проект «Сталь» – адаптація житлових приміщень до потреб осіб з інвалідністю (перепланування, спеціалізоване обладнання); створення системи персонального супроводу (кейс-менеджмент) Департамент соціального захисту Чернівецької ОВА (хол) Офіс соціальної підтримки військовослужбовців та членів їх сімей Контакти: вулиця Головна, 245, Чернівці	Благодійний фонд "Рокада" спільно з Департаментом соціального захисту населення ЧОВА, Департаментом соціальної політики ЧМР, Центром надання соціальних послуг Глибоцької ТГ Комплексна програма соціальної адаптації ветеранів (-ок) та членів їх сімей! м. Чернівці, вул. Сімовича, 21а https://rokada.org.ua	Чернівецька міська організація ветеранів України Консультаційна підтримка; матеріальна допомога; сприяння у вирішенні житлово-комунальних питань https://dsp.city.cv.ua/posluhy/inshi-dopomohy/cherniv-miska-orhanizatsiia-veteraniv-ukrainy#punkt2 м. Чернівці, вул. Івана Франка, буд. 16 Телефони: (0372) 22-65-76, (0372) 52-28-95
Державна служба зайнятості сервіс "Єдине вікно послуг"	УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ ВЕТЕРАНІВ ДЕПАРТАМЕНТУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ - надання статусів відповідно до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціальної захисту, призначення допомоги та компенсації за рахунок коштів бюджету Чернівецької міської територіальної громади, надання консультацій з питань соціального захисту ветеранів та членів їх сімей тощо. Адреса: м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 176 Тел.: (0372) 51-25-42; E-mail: 15dspcv@gmail.com		

Міністерство охорони здоров'я спільно з Міністерством ветеранів Державна програма «Простір турботи про ветерана» З кабінети у медичних закладах: юрист, психолог, кейс-менеджер Контакти: Простір №1 – Чернівецька обласна клінічна лікарня (вул. Головна 137); Простір №2 – міська лікарня №1 (швидкої допомоги, вул. Фастівська 2); Простір №3 – обласний госпіталь ветеранів (вул. Фастівська 20). Координація через Управління ветеранської політики Чернівецької ОВА, тел. (0372) 55-27-25 (приймальня)	ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ - надання соціальних послуг сім'ям з дітьми, сім'ям в складних життєвих обставинах, постраждалим від домашнього насилля, психологічна допомога ветеранам та їх сім'ям тощо Адреса: м. Чернівці, вул. Сімовича, 19 Тел.: (0372) 52-64-35, 095 451 4723; E-mail: chmcssdm@gmail.com		
	ЦЕНТР ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ "МІСЦЕ СИЛИ": надання інформаційних послуг; соціально-психологічної підтримки ветеранам АТО/ООС, Захисникам, Захисницям, членам родин загиблих; надання психологічної допомоги родинам загиблих; здійснення супроводу осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах; організація дозвілля Адреса: вул. П.Целана, 11 Графік роботи: пн – чт 08:30 – 17:30, пт 08:30 – 17:00, обідня перерва з 12:30 до 13:30 Контактний телефон: 066 839 1800		
	Комунальний заклад «Чернівецький обласний центр соціально- психологічної допомоги захисникам та захисницям України «Ветеран Хаб» Соціальний супровід ветеранів та членів їх сімей.. Адреса: м. Чернівці, вул. Хотинська (приміщення колишнього військкомату, планується переїзд після ремонту). Контакти: координатор хабу Олександр Кошовий, тел. (099) 074-40-45 Facebook: Ветеран Хаб Буковина.		

Таблиця 7. Культурно-громадська інтеграція, спорт, дозвілля

Державні структури/ інституції Національний рівень, що включає Чернівецьку область	Державні структури / інституції Регіональний/міський рівень	Недержавні ініціативи Національний рівень, що включає Чернівецьку обл.	Недержавні ініціативи Регіональний/Міський рівень
Міністерство у справах ветеранів Фінансова допомога на заняття спортом у Дії Ветеранський спорт: отримайте фінансову допомогу на заняття спортом у Дії Дія	Чернівецька обласна військова адміністрація (Чернівецька ОВА) Проект подорожей та пригод «Мандрює-рапія» - походи Карпатами, екскурсії, гірські ретрити; «рівний-рівному»: залучення досвідчених ветеранів як наставників. "Ветеранський спорт - сила духу" безкоштовна програма фізичних тренувань для військовослужбовців, ветеранів та учасників бойових дій. Контакти: Управління ветеранської політики ОВА – м. Чернівці, вул. Грушевського 1, тел. (0372) 55-18-79. Сайт ОВА (розділ Ветеранам): bukoda.gov.ua .	ГО Жіночий ветеранський рух Зустрічі "Злети ветеранок" Проект Центр сили «План Б» - сприяння поверненню до активного суспільного життя, відновлення та надання підтримки рідним і близьким загиблих військових. Онлайн платформа Veteranka https://uwm.org.ua/uk/ Зворотній зв'язок: https://uwm.org.ua/uk/contact/	Чернівецька міська організація ветеранів України Організація та проведення святкових заходів, урочистостей, творчих вечорів, підтримка культурних та інших ініціатив Контакти: м. Чернівці, вул. Івана Франка, буд. 16 Телефони: (0372) 22-65-76, (0372) 52-28-95 https://dsp.city.cv.ua/posluhy/inshidopomohy/cherniv-miska-orhanizatsiia-veteraniv-ukrainy#punkt2
"Ігри нескорених" (Відбір та підготовку збірної України до Ігор Невискорених у 2025 році здійснює Міністерство у справах ветеранів України спільно з Українським ветеранським фондом Мінвєтеранів, Центром стратегічних комунікацій «СтратКом Україна», ГО «Повернись живим» та ГО «Ігри Інквітус Україна»)	Комунальний заклад «Чернівецький обласний центр соціально-психологічної допомоги захисникам та захисницям України «Ветеран Хаб» Діють розмовний клуб, кіно-клуб, настільні ігри, проводяться зустрічі побратимів, пам'ятні заходи. Адреса: м. Чернівці, вул. Хотинська (приміщення колишнього військового ремонту). Контакти: координатор хабу Олександр Кошовий, тел. (099) 074-40-45 Facebook: Ветеран Хаб Буковина	DVW International в Україні Проект «Реінтеграція ветеранів і ветеранок війни: Свої для своїх» https://www.dvw-international.org.ua/uk/ukrajina/proekti/2023/a-project-to-reintegrate-veterans-1-1#c38882	БФ "Суспільні ресурси та ініціативи" Культурно-освітні заходи, меморіалізація https://fsri.ho.ua/uk/activity/events-and-initiatives/918-reintehratsiia-veteraniv-ta-veteranok-viiny-cherez-stvorennia-osvitnikh-mozhlyvostei-svoi-dlia-svoikh https://www.facebook.com/resourcesandinitatives/?locale=uk_UA
Мобільний фітнес-додаток TRENNET (https://veteranfund.com.ua/2023/09/25/trennet/)		ГО "Чернівецьке обласне товариство учасників, ветеранів, інвалідів АТО та їх сімей" https://www.facebook.com/atocv/	

Примітка: У таблицях вище узагальнено інформацію станом на кінець 2024 – початок 2025 р. Проекти й програми підтримки ветеранів постійно розширюються. Рекомендується перевіряти актуальні контакти та деталі на офіційних ресурсах (сайти ОВА, міськради, Мінветеранів) перед зверненням. Завдяки співпраці державних установ та активній діяльності громадського сектору, в Чернівецькій області поступово формується цілісна екосистема послуг для ветеранів – від медичної реабілітації та психологічної допомоги до освітніх можливостей, працевлаштування та змістовного дозвілля.

**Довідкова інформація, надана Управлінням у справах ветеранів
Департаменту соціальної політики Чернівецької міської ради**

Встановлення статусів:		Отримання пільг та допомог:	
особи з інвалідністю внаслідок війни		допомога для часткового покриття витрат на житлово-комунальні послуги учасникам бойових дій	
учасника війни		пільги на придбання твердого та скрапленого газу	
учасника бойових дій		пільги за користування послугами зв'язку	

Для встановлення статусів та/або отримання зазначених пільг і допомог необхідно звертатися до Департаменту соціальної політики Чернівецької міської ради за адресою вул. Героїв Майдану, 176 або Центру надання адміністративних послуг за адресою вул. Героїв Майдану, 7. Консультацію можна отримати за номерами: (0372) 53-53-45 або (0372) 56-70-25

Отримання пільг та допомог			
довідка для пільгового забезпечення дровами (міський бюджет)		компенсація витрат на автомобільне паливо особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною	
довідка для пільгового забезпечення дровами (обласний бюджет)		пільги з оплати за житлово-комунальні послуги (Пенсійний фонд України, пл. Центральна, 3)	
одноразова матеріальна допомога на лікування		одноразова грошова допомога при встановленні інвалідності (ЦНАП або ТЦК та СП)	

Для отримання зазначених пільг і допомог необхідно звертатися до Департаменту соціальної політики Чернівецької міської ради за адресою вул. Героїв Майдану, 176 або Центру надання адміністративних послуг за адресою вул. Героїв Майдану, 7. Консультацію можна отримати за номером (0372) 53-53-45 або (0372) 56-70-25

Пільги на проїзд. Для отримання талонів на пільговий проїзд Україною учасникам бойових дій необхідно звернутися до органу, який видав їм посвідчення "Учасник бойових дій", особам з інвалідністю внаслідок війни - до Департаменту соціальної політики міської ради за адресою вул. Героїв Майдану, 176 Для отримання картки "ПІЛЬГОВА" необхідно звернутися до Центру надання адміністративних послуг за адресою вул. Героїв Майдану, 7.

талони на пільговий проїзд Україною особам з інвалідністю внаслідок війни

безоплатний проїзд міським пасажирським транспортом

Програми забезпечення житлом

Компенсація за належні для отримання жилі приміщення членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, особам з інвалідністю I та II групи внаслідок війни

Кредитування житла за програмою «Оселя»

Компенсація витрати за оренду (найм) житла деяким категоріям осіб

Компенсація частини першого внеску за програмою «Оселя» для осіб з інвалідністю III групи внаслідок війни

Для отримання консультації звертатися до Департаменту соціальної політики Чернівецької міської ради за адресою: вул. Героїв Майдану, 176, каб. 25, тел. (0372) 56-70-25

Взяття на облік для забезпечення житлом

Відповідно до Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", ветерани війни мають право на забезпечення жилою площею, якщо вони потребують поліпшення житлових умов, зокрема: учасники бойових дій - першочергово; особи з інвалідністю внаслідок війни - позачергово; учасники війни - першочергово.

З питання взяття на квартирний облік для забезпечення житлом звертатися в Управління комунальної власності Чернівецької міської ради за адресою: вул. Якова фон Петровича, 18, каб. №10 (приймальні дні: понеділок та четвер з 9:00 до 12:00, тел. (0372) 55-29-22)

4. Оцінка потреб ветеранів та ефективності наявних освітніх послуг у Чернівецькій області

4.1. Демографічний та соціальний портрет ветеранів російсько-української війни у Чернівецькій області.

Тривала російсько-українська війна має значний й потужний вплив на суспільство й насамперед військових, які за короткий проміжок часу здобули безпосередній бойовий досвід й потребують додаткових зусиль для повернення до мирного життя в умовах триваючої війни. Здобутий на фронтах російсько-української війни бойовий досвід часто призводить до ПТСР, що підтверджують результати всеукраїнських досліджень, наведених вище.

Варто відзначити, що серед 7600 жителів Чернівецької області, що отримали статус учасника бойових дій станом на серпень 2024 року, 99% - чоловіки, 1% жінок. Одночасно за інформацією лютого 2025 року, процес оформлення на військову службу розпочали майже 4 тисячі буковинок, що становить 43% усіх поданих заяв до рекрутингових центрів Чернівецьчини. Це найвищий відсоток серед усіх регіонів України.

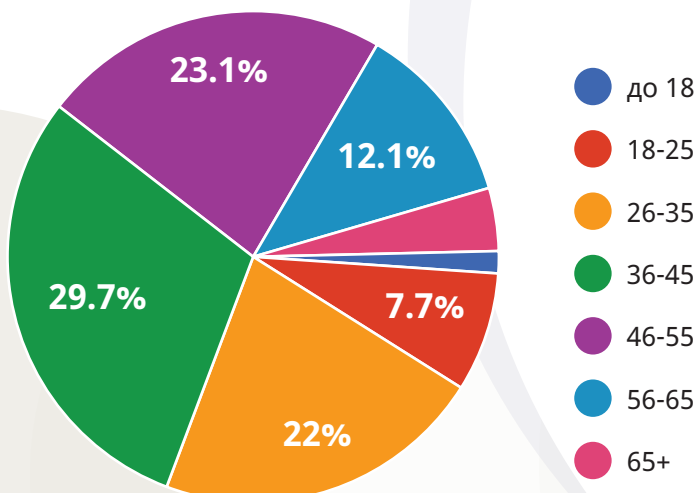
Чернівецька область - одна із найменших в Україні з відповідним ринком праці. За даними Чернівецького обласного центру зайнятості з 24.02.2022 на обліку у Центрі перебувало 1168 осіб, з них працевлаштовано 198, відкрито ветеранських бізнесів - 45 (враховуючи дружин УБД). Проблема працевлаштування для Захисників та Захисниць України, що повертаються з фронту додому, з часом лише посилюватиметься. На даному етапі необхідність удосконалення існуючих механізмів соціальної підтримки ветеранів їхніми потребам не викликає сумнівів.

Одним із фундаментальних викликів, що ускладнює ефективну реінтеграцію ветеранів/ ветеранок, є їхня інформаційна ізоляція. За результатами шостого опитування УВФ «[Потреби ветеранів і ветеранок](#)» (2024), інформаційна підтримка є однією із найбільш затребуваних ветеранами/ветеранками війни. Що стосується задоволеності інформаційно-консультаційною підтримкою, то вона оцінюється на 2, 4 з 5. Ветерани часто відчувають себе ізольованими від інформаційного поля, адже попри велику кількість новин у стрічках соціальних мереж та медіа, присвячених ветеранам, інформації про конкретні послуги та можливості не вистачає. Наразі на регіональному рівні відсутня єдина платформа / база даних про усі наявні сервіси, послуги, діючі проєкти, контакти установ / курсів / просторів / програм для Захисників / Захисниць, членів їх родин, членів родин полеглих Захисників/ Захисниць в області. Це значно ускладнює можливості для отримання ними належних послуг у різних сферах, зокрема, освітній чи працевлаштуванні.

З метою кращого розуміння потреб ветеранів та отримки первинних даних безпосередньо від цільової аудиторії, було проведено анонімне дослідження освітніх потреб ветеранів/ветеранок російсько-української війни та членів їхніх родин. Незважаючи на те, що зібрані дані не є статистично репрезентативними для всієї ветеранської спільноти Чернівецької області (7600 ветеранів за офіційними даними), вони є цінними для формування гіпотез щодо освітніх потреб ветеранів. Отримані дані дають первинне уявлення про можливі пріоритети, інтереси, перешкоди у здобутті освіти / перекваліфікації ветеранів. Аналіз відповідей дозволяє запропонувати наступне бачення демографічного та соціального портрету ветеранів та ветеранок області - респондентів проведеного опитування:

В опитуванні взяв участь 91 учасник, більшість з яких – від 36 до 45 років (29,7%). В цілому віковий зріз респондентів виглядає наступним чином:

Ваш вік
91 responses

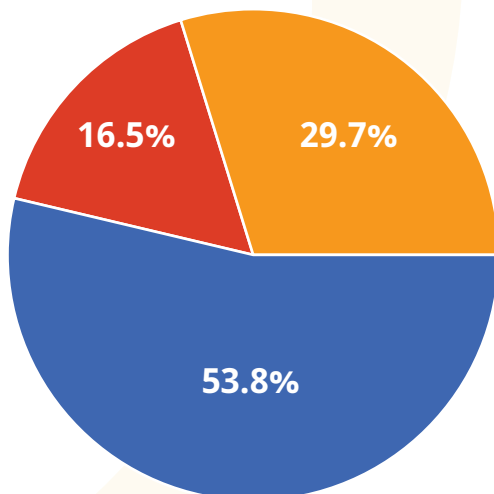
Більшість – чоловіки (72,5%).

Що стосується географії, то м.Чернівці та Чернівецький район представлені найкраще – 53,9% та 29,7% респондентів відповідно. З Дністровського району – 9,9%, Вижницького – 6%.

Зі статусом учасника бойових дій – 53,9%. 16,5% - респондентів – особи з інвалідністю внаслідок війни. 29,7% - члени сімей учасників бойових дій або осіб з інвалідністю внаслідок війни. Серед останніх: батьки, дружини або діти, у т.ч. загиблих (померлих) Захисників чи Захисниць:

Ваш статус

91 responses

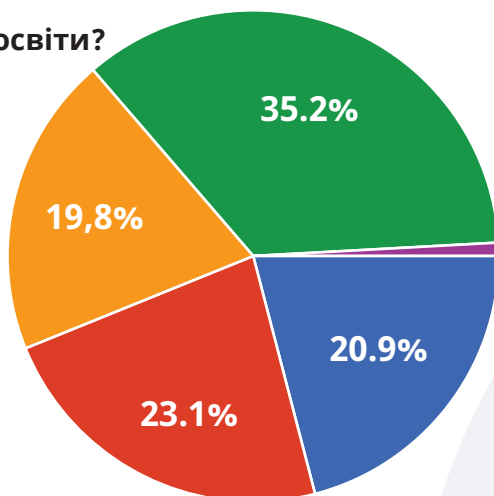

- Учасник бойових дій
- Особа з інвалідністю внаслідок війни
- Член сім'ї учасника бойових дій чи осіб з інвалідністю внаслідок війни

Всі опитані мають загальну середню освіту. В розрізі відповідей освітній профіль учасників опитування виглядає наступним чином:

Який у вас рівень освіти?

91 responses

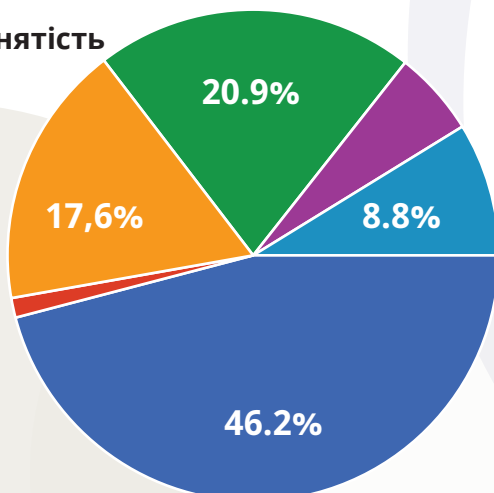

- Загальна середня
- професійно-технічна
- вища (бакалавр)
- вищі (спеціаліст/магістр)
- науковий ступінь (кандидат/доктор наук, доктор філософії)

Що стосується поточної зайнятості, то 17,6% серед усіх респондентів – безробітні. Майже половина – працевлаштовані (46,2%). 8,8% обрали позицію інше. Решта – або на пенсії, або ведуть власний бізнес, або навчаються:

Ваша поточна зайнятість

91 responses

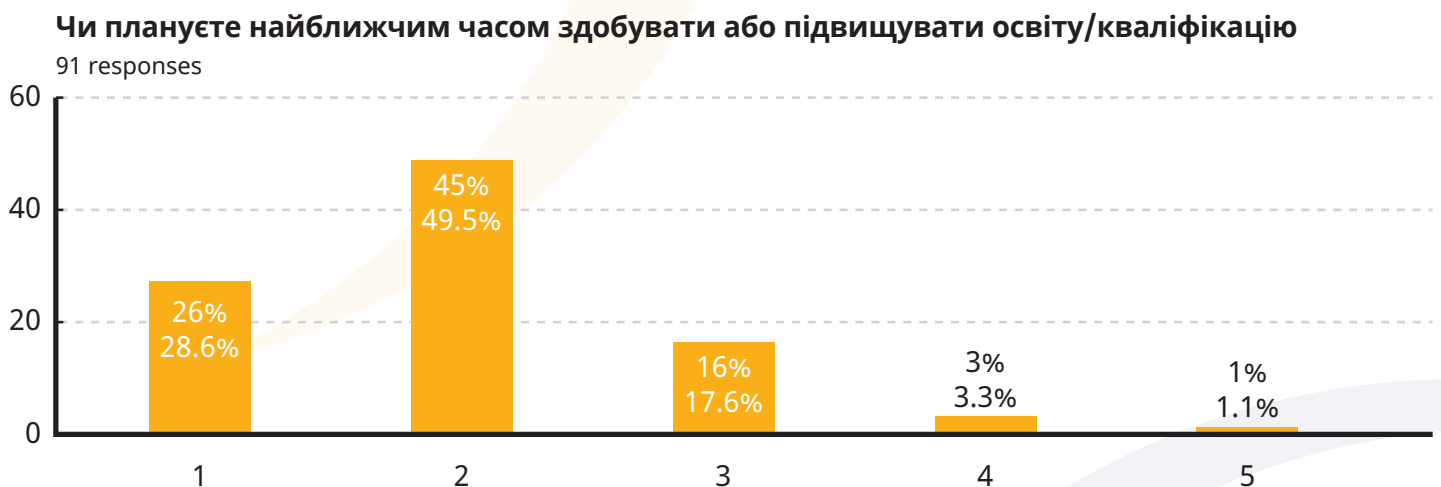
- працевлаштований
- навчаюсь
- безробітний/а
- на пенсії
- веду власний бізнес
- інше

4.2. Освітні потреби

На загальнонаціональному рівні, відповідно до вже згадуваного дослідження УВФ «Потреби ветеранів і ветеранок» (2024), освітня підтримка визначена однією із найбільш запитуваних. Пільги на навчання – у переліку тих, якими ветерани/ветеранки та члени їх родин активно користуються (9,7%), причому рівень задоволеності отриманими послугами в освітній сфері залишає бажати кращого, як і ступінь забезпечення освітніх потреб ветеранів, що був оцінений на 2,5 з 5 можливих балів.

Для виявлення освітніх потреб ветеранів/ветеранок, членів їх родин, що проживають у Чернівецькій області, у запропонованій анкеті було виділено окремий блок питань: від планів у здобутті освіти / підвищенні кваліфікації до оптимальної тривалості та формату навчання.

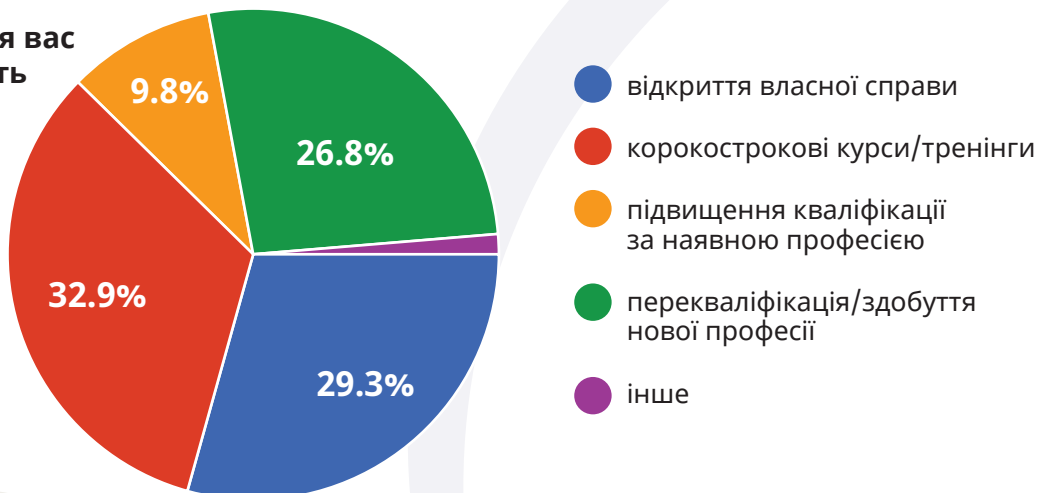
Найперше питання, що є фундаментальним для розуміння доцільності наступної взаємодії у даній сфері, це готовність до здобуття освіти / підвищення кваліфікації / перекваліфікації. Тут ситуація виглядає наступним чином: тверде так (позиція 5 в інфографіці) відповів один респондент, тверде ні (позиція 1 в інфографіці) – 26 (28,6%). Решта визначилася у проміжку між швидше ні до швидше так:

Серед форматів навчання найбільшу прихильність мають короткострокові курси / тренінги (32,9%), відкриття власної справи (29,3%) та перекваліфікація або здобуття нової професії (26,8%):

Який вид навчання вас найбільше цікавить

91 responses

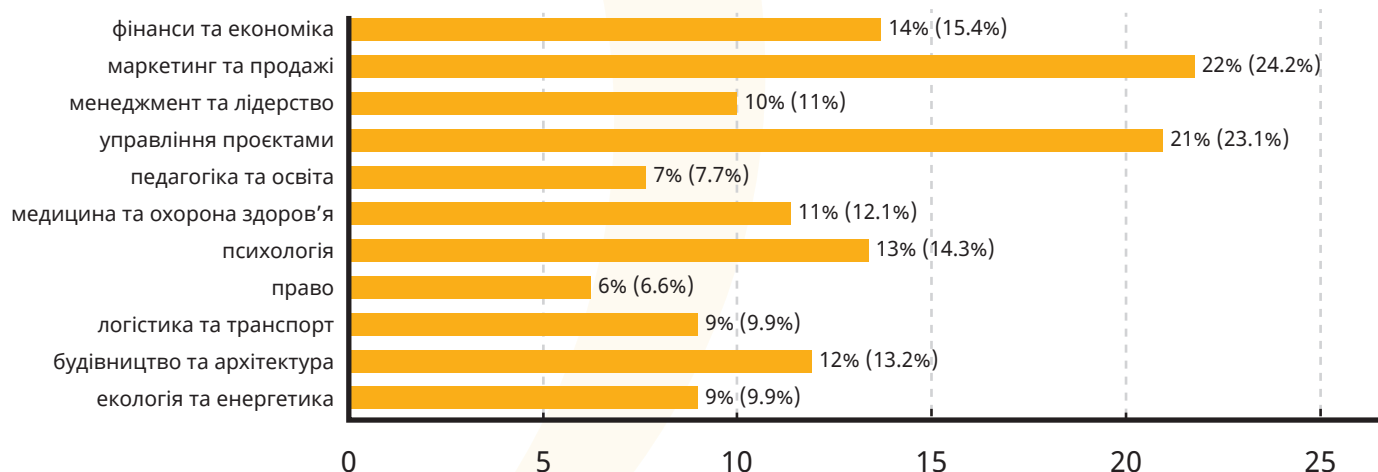

Прикметно, що серед тих, хто обрав інше, частина повернулася до позиції відкриття власної справи. Також у сфері інтересів психологія. Важливою з огляду на перспективи подальших досліджень у даному напрямку, є відповідь «легко доступні», що дозволяє припустити необхідність більш ретельної підготовки освітньої пропозиції для ветеранів/ветеранок та членів їх родин у т.ч. й у контексті доступності, психологічного комфорту тощо.

Відзначаємо великий інтерес опитаних до наступних сфер: маркетинг та продажі, управління проєктами, психологія, фінанси та економіка:

У якій сфері (галузі) ви хотіли б здобувати освіту/підвищити кваліфікацію? (оберіть не більше 3-х варіантів)

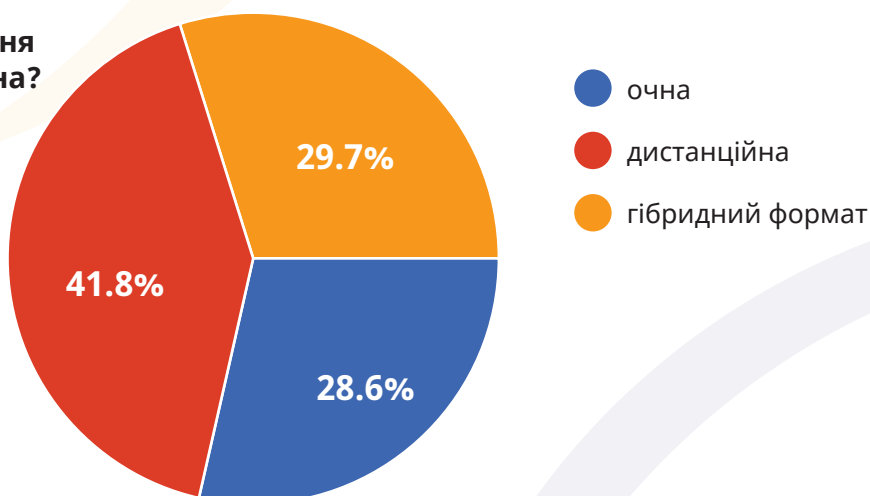
91 responses

Більшість опитаних віддають перевагу дистанційній формі навчання (41,8%), у той час як очній – менше третини опитаних:

Яка форма навчання для вас оптимальна?

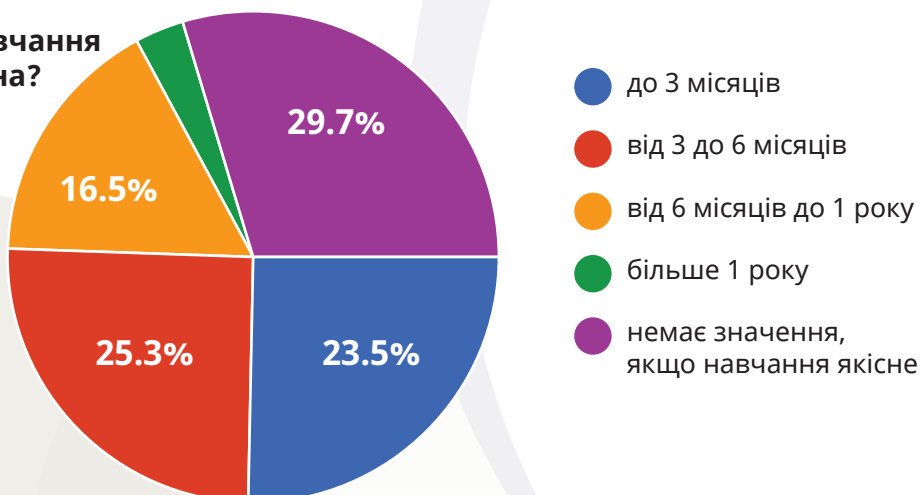
91 responses

Що стосується тривалості навчання, то навчання до трьох місяців і від трьох до шести місяців є прийнятним для однакової кількості опитаних – по 25,3%. Для 16,5% оптимальна тривалість – від 6 місяців до 1 року. Лише для 3,3% - понад рік. Водночас для понад 29,7% немає значення, якщо навчання якісне (і тут ми повертаємося до згаданої вище позиції у загальнонаціональному опитуванні щодо рівня задоволеності освітніми послугами):

Яка тривалість навчання для вас оптимальна?

91 responses

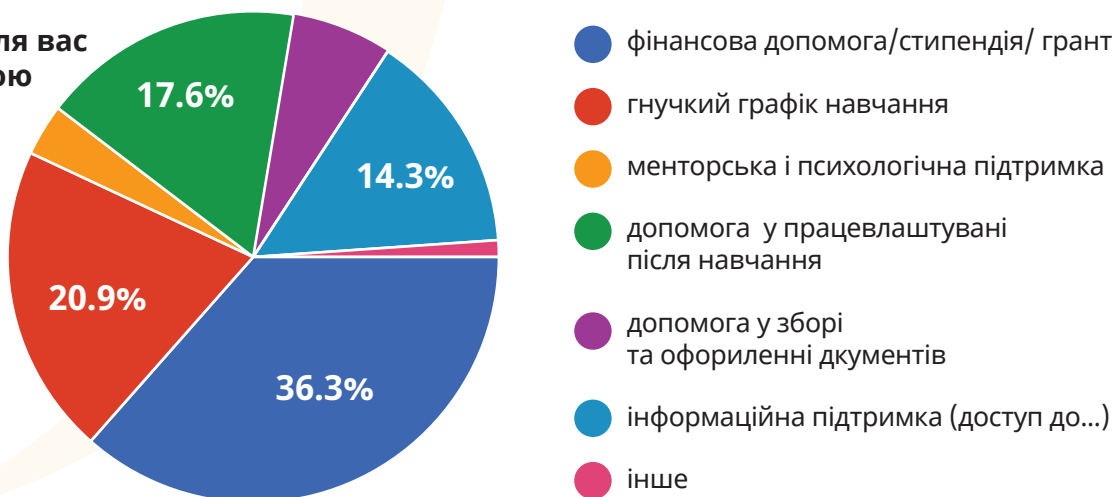
4.3. Бар'єри та виклики у доступі до освіти

Проведене опитування засвідчило: фінансова допомога є пріоритетною для ветеранів/ветеранок/членів їх родин. 24,2% визначили фінансові труднощі як такі, що можуть завадити здобути / підвищити освіту, а 36,3% визначили цю підтримку як найбільш корисну. Останнє повністю корелюється з результатами неодноразово згаданого шостого національного опитування УВФ «Потреби ветеранів і ветеранок», де 59,8% визначили матеріальну підтримку як таку, що її вони потребують найбільше.

Серед інших бар'єрів для здобуття освіти, підвищення кваліфікації або перекваліфікації: відсутність часу, вигорання, проблеми зі здоров'ям, бюрократичні складнощі при оформленні документів, складність поєднання навчання з військовим досвідом – адаптацією до цивільного життя тощо:

Яка підтримка б для вас найбільш корисною під час навчання?

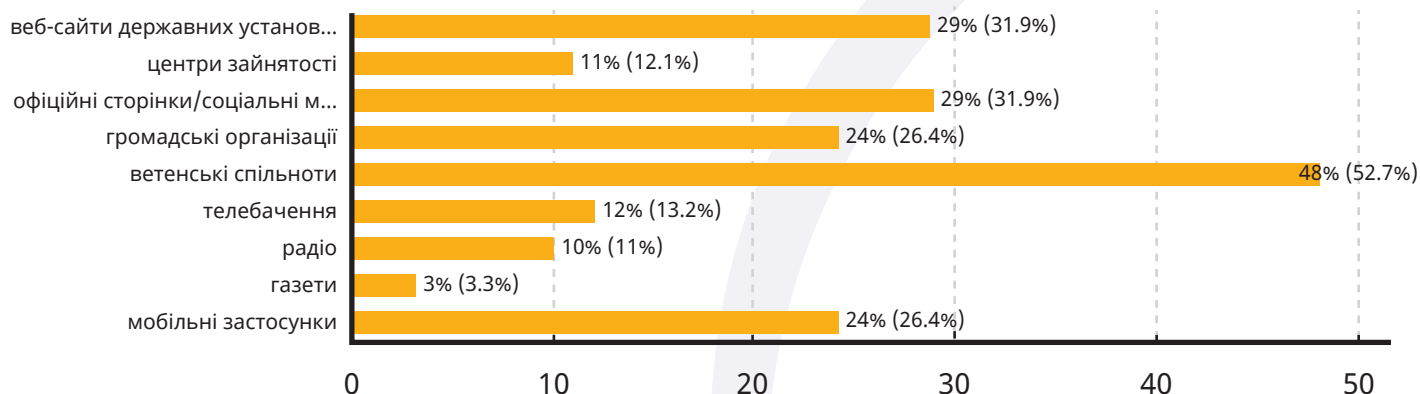
91 responses

Варто підкреслити, що ветерани / ветеранки хотіли б отримувати інформацію про освітні можливості для ветеранів: ветеранські спільноти, веб-сайти державних установ, офіційні/ соціальні мережі освітніх закладів, громадські організації, мобільні застосунки:

З яких джерел ви б хотіли отримувати інформацію про освітні можливості для ветеранів? (оберіть від 1 до 3 варіантів)

91 responses

Таким чином, ветеран російсько-української війни, що проживає у Чернівецькій області – це людина з бойовим досвідом, яка зіштовхується із викликами у сфері фізичного та ментального здоров'я, працевлаштування й потребує значної інформаційної та соціальної (насамперед фінансової) підтримки. Проактивний ветеран, що планує навчання / підвищення кваліфікації – людина, яка усвідомлює виклики поєднання навчання з адаптацією до цивільного життя, готова вкладати час та ресурс у якісне навчання, прагне професійної самореалізації й готова брати відповідальність на себе за прийняті рішення (останнє підкріплюється бажанням значної частини опитаних відкрити власну справу – майже третина опитаних).

6. Висновки

Дослідження «Карта можливостей для ветеранів/ветеранок та членів їх сімей у Чернівецькій області» виявило ключові тенденції, що характеризують поточну ситуацію та актуальні потреби ветеранської спільноти в регіоні в контексті загальнонаціональної. Триваюча російсько-українська війна призводить до значного збільшення кількості ветеранів та членів їхніх родин, що потребують підтримки. Ця тенденція вимагає розширення спектру та якості базових послуг ветеранам/ветеранкам, членам їх родин. Необхідно підкреслити, що і на національному, і на регіональному рівнях простежуємо прагнення до створення комплексної екосистеми підтримки даної соціальної категорії громадян України. Вона включає:

- 1) Державні програми та ініціативи національного рівня, що їх реалізують насамперед Міністерство у справах ветеранів, Український ветеранський фонд, Державна служба зайнятості, профільні міністерства.
- 2) Регіональні та місцеві програми, що розробляються та реалізуються Чернівецькою ОВА, Чернівецькою міською радою й охоплюють фінансову, медичну, соціальну, юридичну, правову, професійну, культурно-освітню та іншу підтримку
- 3) Розвиток ветеранських просторів. Наразі маємо в Чернівецькій області 13 ветеранських просторів, що свідчить про спрямування зусиль у напрямку наближення послуг до ветеранів.
- 4) Недержавні ініціативи, включаючи громадські організації, онлайн-платформи, бізнес тощо.

Дослідження зафіксувало досить широкий спектр послуг для ветеранів, що проживають на території Чернівецької області. В області реалізуються ряд проєктів, спрямованих на підтримку важкопоранених ветеранів (проєкт «Сталь»), психосоціальну підтримку ветеранів (проєкт «Мандротерапія»), створюються Простори турботи у медичних закладах, активно надається психосоціальна підтримка, у т.ч., у Центрі ветеранського розвитку ЧНУ імені Юрія Федьковича.

Ветерани та ветеранки мають можливість отримати від Державної служби зайнятості ваучери на навчання, гранти для розвитку ветеранського бізнесу від УВФ, через «Роботу», проєкти українських громадських організацій, благодійних фондів, підтриманих міжнародними донорами (як от «Реінтеграція ветеранів та ветеранок війни через створення освітніх можливостей: Свої для своїх», що реалізується БФ «Суспільні ресурси та ініціативи» за підтримки DVV International тощо).

Водночас, попри широку палітру доступних послуг спостерігаємо розрив між формальною наявністю можливостей та їх фактичною доступністю для ветеранів. Пропоновані освітні програми для ветеранів не завжди персоналізовані, а інституції, що їх реалізують, не завжди мають людський ресурс для якісного супроводу кожного запиту. Сьогодні ветерани / ветеранки війни потребують комплексного підходу в отриманні освітніх послуг, де поруч із загальними програмами навчання здійснювався б психологічний та менторський супровід кожного із них. Таким чином можна вести мову про активну взаємодію та інклюзію замість пасивного «надання послуг».

В області реалізується ряд програм та навчань, що відповідають наявним трендам та запитам на ринку праці. Існуючі освітні ініціативи частково відповідають актуальним трендам, особливо у сфері ІТ. Однак програми перекваліфікації для ветеранів потребують більшої адаптації до потреб ринку праці Чернівецької області, де великий попит на сервісні, робітничі спеціальності. Не враховано в освітніх пропозиціях для ветеранів й потребу в агрофахівцях, фермерах: пропоновані грантові програми не включають агронапрямок як пріоритет, що, на нашу думку, потребує кореляції, адже область має великий потенціал саме у сільськогосподарському секторі.

Часто курси не враховують потреби у гнучкому графіку, їхні приміщення не є доступними для ветеранів з інвалідністю, а матеріали неадаптовані.

З огляду на вищесказане вважаємо за необхідне звернути увагу на можливості розширення тематики курсів та програм для ветеранів / ветеранок, членів їх родин з потребами ринку праці. Бажано, щоб цільові пропозиції з навчання / перекваліфікації ветеранів створювалися за запитом бізнесу із можливістю (гарантією) подальшого працевлаштування (зокрема, через підписання відповідних меморандумів / угод надавачів освітніх послуг з працедавцями).

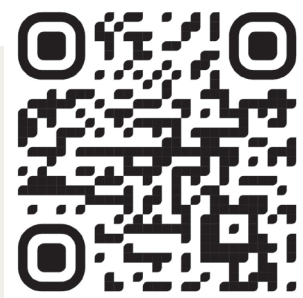
Критично важливим для області є розширення освітньої пропозиції на основі системної аналітики щодо вакансій на ринку праці, взаємодії й координації з роботодавцями в контексті реалізації підходу «навчання + робота = працевлаштування та самореалізація».

В цілому Чернівецька область досить активно працює над створенням комплексної системи підтримки ветеранів та їх сімей. Взаємодія між органами влади національного та обласного рівня, орга-

нами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та міжнародними партнерами дозволяє розширити спектр послуг та підвищити їхню якість. Проте актуальними залишаються проблеми адаптації ветеранів до цивільного життя, працевлаштування, а також нестачі актуальної інформації щодо потенціалу можливостей для ветеранів/ветеранок. Все це підкреслює важливість подальшого вдосконалення системи надання послуг ветеранам/ветеранкам та членам їх сімей, її трансформації в систему активного партнерства, забезпечення її відповідності реальним потребам ветеранської спільноти.

ДЛЯ НОТАТОК

Сайт

Facebook

